Verksamhetsberättelse

LANDSORTS
FÅGELSTATION

2015

Ordförande har ordet

Det gångna året sticker inte ut som det med mest bevakning på varken ringmärkningen eller sträckräkningsfronten.

Men trots en något mer sporadisk verksamhet har 2015 inte varit ett av de sämre.

200 fågelarter noterades på ön under året, där kaspisk trut var ny art för lokalen.

4 000 fåglar ringmärktes av totalt 70 arter, vilket får anses vara okej.

Monica Thelin från styrelsen har jobbat på Landsortstrafiken. Detta har möjliggjort för oss att fortsätta knyta starkare band med öborna, vilket är en positiv utveckling.

Tid har lagts på diverse projekt och däribland hus-projektet.

Med nya möjligheter blickar vi framåt 2016!

Skicklig uppvisning i konsten att sova mot tuben

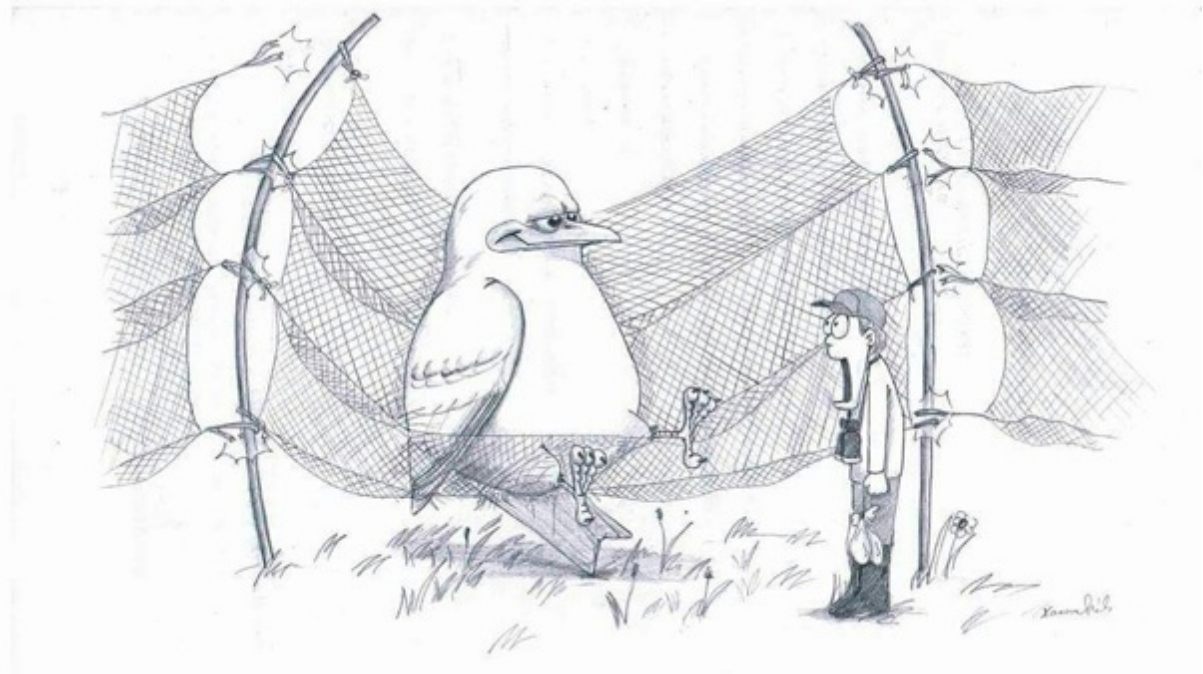

Ringmärkning

4000 fåglar ringmärktes under året, av 70 arter/raser. Det blev 92 kontroller under året. Någon sa ”synd att det inte blev 4001, så ni kunde sagt att ni märkte över 4000 fåglar”. Våren började bra med många märkta fåglar på frömatningen. Men maj, den stora vårmånaden, täcktes för dåligt för att få riktigt bra vårsiffror.

Då det inte var någon aktivitet under sommaren och ingen hållit efter växtligheten fick mycket tid (dagar) läggas ned på att röja när höstsäsongen skulle dra igång i stället för att märka.

Hösten var besvärlig med väderläget men också låg fågeltillgång. Oktober var en av de torraste på decennier, men med lite fågel. Men det kämpades på (MTN), med hopp om bra väder, för att nå upp till 4000. Och till slut offrade sig en talgoxe och lade sig i nätet för att vi skulle nå den magiska gränsen. Det är ju en drivkraft i sig att sträva mot mål.

Vädret var en av anledningarna till att resultatet blev en av de lägre totalsummorna för stationen. Vissa perioder var det hopplöst ringmärkningsväder, och det gjorde att även om det ringmärktes så kunde inte alla nät användas. Och när det var gynnsamt väder så var för få som kunde åka ut.

Bemanningen var också en stor faktor. Fyra märkare (MTN, PJN , LMN och Peder Winding, ny märkare för stationen) stod för i princip för all märkning. Det är för få märkare för att få fler veckor och helger täckta under året. Det fanns helger när nästan alla aktiva märkare var på stationen, men samtidigt för många dagar utan täckning.

Väderfaktorn var naturligtvis en av anledningarna även till detta. Ingen mening att åka ut om det blåser storm till exempel.

Det var flera assistenter som kom ut för att lära sig plocka. Problemet är att de inte kommit ut igen. Vi får diskutera hur vi ska göra för att behålla dem vi investerar tid i att lära upp.

En annan stor faktor för att vi ska nå upp till högre totalsummor är naturligtvis fågeltillgången. Det var inget bra år för många av våra ”bulkarter”, vilket även andra fågelstationer noterade. Ingen av de arter som ger stora numerärer hade vägarna förbi Landsort.

Kungsfågel hade moderata mängder men kom stadigt under en lång period. Ingen mesinvasion förekom. Siskorna uteblev i princip, med Landsorts standard; 125 ex märkta under året. Det brukar vi ha under 2-3 dagar som dagssumma för dem.

Däremot blev det ett bra år för pärlugglor igen, nästan i nivå med 2008. 34 pärlugglor märktes samt en kontroll från Norge. Det berodde även denna gång på att gnagarpopulationen kraschat., så det var en påtvingad flytt på grund av födotillgången. Allmänt var det ett dåligt år för ugglornas häckningsframgång i norra Sverige.

Det blev några intressanta återfynd och ett antal utländska kontroller under året. Vi har haft en del utbyte med Norge vad gäller gråsiskor, där vi fått återfynd och där vi kontrollerat norskmärkta fåglar. Flera återfynd gjordes på kungsfågel och en finskmärkt kontrollerades. De är ju så små att de försvinner fort i naturen, så det blir inte så många återfynd av kungsfåglar trots att det är dem vi märkt flest av. I vår blogg kan ses vilka återfynd och kontroller som gjorts.

Noterbara märk-arter/rariteter och svårfångade arter på ön 2015:

Kaja 1 ex (andra för stationen, BHO), skata 2 ex, ringduva 1 ex, vattenrall 1 ex

(andra för stationen, MTN), tajgasångare 6 ex, gransångare av rasen tristis 2 ex, mindre flugsnappare 3 ex, halsbands-flugsnappare 2 ex, varfågel 2 ex, pärluggla 34 ex, stenknäck 1 ex, rosen-fink 3 ex, sidensvans 8 ex.

Per Johansson och Monica Thelin var ringmärkningsansvariga under året.

Per Johansson

Sträckräkning

Bevakningen på Landsort har tyvärr varit bristfällig under 2015. Under förra året rapporterades endast 200 fågelarter, vilket är den sämsta siffran sedan 1987 (193 arter). I vanliga fall ligger årstotalen på ca 220 arter. Vi hoppas på att kunna vända detta till 2016!

Våren

Framför allt våren blev lidande av brist på sträckräknare ute på Landsort. Toppdagar för dykänder var 22 mars för ejder (1100 ex) och 17 april för sjöorre (1600 ex). Bland övriga observationer under våren kan klassiska maj-arter som höksångare, busksångare, lundsångare, halsbandsflugsnappare (som mest 4 ex samma dag) och ortolansparv nämnas.

Hösten

Höststräcket bjöd i vanlig ordning på lite bättre utdelning än våren. Slutet av juli bjöd på en dag med 1000+ vadare, det mesta kärrsnäppa (1020 ex). Bästa simandsdagen under hösten inträffade 23 september med 2 861 bläsand, 272 kricka och 163 stjärtand.

27 september var en bra sträckdag för tättingar vid Norra udden. Höga antal räknades in av kungsfågel (1100 ex), gröniska (670 ex) och taltrast (432 ex) men rödstrupig piplärka, lappsparv och videsparv sågs även samma dag. 8 oktober var en annan dag med massiv rörelse av kungsfågel, minst 1500 uppskattades sträcka ut från Norra udden.

Rovfågelsträcket var också bra under hösten, framför allt sparvhök (bästa dagen 63 ex) och fjällvråk (bästa dagen 44 ex). Andra roliga sträckarter under hösten är tretåig mås och kungsörn.

Andra intressanta observationer under hösten var bland annat en kaspisk trut som sågs 13 september från Södra udden. Tajgasångare stack ut med ovanligt höga antal noterade i fält, och under perioden 22-26 september sågs arten dagligen på ön. Under 26 september och 4 oktober sågs minst sex respektive fem individer i fält. Två olika kungsfågelsångare sågs också under hösten, 6 respektive 21 november

Rasmus Elleby

Guidning

Under år 2015 genomfördes ett stort antal guidningar samtidigt som en del nya system infördes för att förbättra och effektivisera guidningsarbetet ute på Landsorts fågelstation. Totalt genomfördes nio guidningar. De flesta av guidningarna leddes av Monica Thelin (MTN), medan Liam Martin (LMN) och Gunilla Hjorth (GHJ) höll en vardera. I genomsnitt låg gruppantalet på 12 personer per guidning, men antalet varierade stort från grupp till grupp: medan det högsta antalet låg på 23 personer låg det lägsta på tre.

Vid första styrelsemötet efter årsmötet 2015 utsågs LMN till guidningsansvarig och genomförde tillsammans med resten av styrelsen en del omstruktureringar i hur guidningarna ska genomföras och bokföras i framtiden. Dessa går att finna på fågelstationens hemsida under fliken ”föreningen” men gås även igenom här sammanfattningsvis.

Förändringar gällande guidning
Under 2015 gjordes vissa förändringar och uppdateringar gällande guidningar.

En del pedagogiska hjälpmedel, såsom ringmärkarkartor, ringmärkningsstatistik och allmän fakta kring ett antal arter har tagits fram av MTN. Dessa underlättar för guiden med bakgrundstext, relevanta bilder och kartor som ger allmänheten en tydligare bild av hur mycket viktig fakta ringmärkning bidrar med. Hjälpmedlen har under 2015 används flitigt av samtliga guider och uppskattats mycket av åhörarna.

MTN tog även fram en bokningslista för guidningar, liknande den övernattningslista som finns ute på fågelstationen idag. På listan noterar den som tar emot bokningen datum då guidning ska ske, vilket företag/förening/person det gäller samt dessas telefonnummer. Även antalet personer i gruppen, pris för guidningen och vem som guidar noteras, och när guidningen sedan är genomförd bockas den av som ”utförd” (i fall då den blir inställd sätts istället ett kryss).

Genom detta system har guidningarna blivit mer strukturerade och fungerat bättre kommunikativt mellan dem som håller i guidningar. Det är tänkt att systemet även kommer fortsätta år 2016.

Nedan följer en lista på de förändringar och uppdateringar som gjorts gällande guidningar på Landsorts fågelstation.

Skriftliga bokningsvillkor har tagits fram som säger att vid en guidning:

- Kommer språket att hållas på antingen engelska eller svenska. Undantagsvis kan annat språk förekomma.
- Vid blåst och/eller regn kommer troligen ingen ringmärkning att pågå under guidning. (Detta villkor har även gällt tidigare, men aldrig skrivits ned).
- Max antal personer för en guidad grupp är nu 20 personer, något styrelsen kom fram till var en realistisk maxsumma utifrån tidigare erfarenheter.
- Guidningar kan numera avbokas senast 1 vecka i förväg, annars får man betala fullt pris! Ett problem under tidigare år var att grupper avbokade dagen innan eller samma dag som guidningen, och ibland inte ens dök upp. Detta har givetvis ställt till problem för guiden som lagt ner tid både på att åka ut till stationen och förbereda en guidning.
- Fångade fåglar ska hållas så kort tid som möjligt vid uppvisning under guidning, Vid uppvisning ska fågeln redan vara ringmärkt och data noterad. Detta system används bl.a. vid Falsterbo och Ottenby för att inte riskera skada fågeln.

Under de guidningar som hållits 2015 har maxtiden för uppvisandet av en fågel legat på cirka 5 min.

- Priserna som idag gäller skiljer sig mellan vinstdrivande organisationer och icke vinstdrivande organisationer/föreningar. För de förstnämnda gäller 150 kr/person men minst 1 000 kr per guidning. För icke vinstdrivande gäller istället 50 kr/barn och 75 kr/vuxen men minst 600 kr per guidning.

Resultat 2015 och framtida planer
Guidningar 2015 genererade totalt 3 600 kr (där två guidningar åt StOF betalades genom deras sponsring till stationen, och där en öppen gratisguidning hölls i samband med julmarknaden).

Hela 111 personer fick lära sig om arbetet på Landsort fågelstation och ringmärkning generellt. En hel del nya medlemskap genererades genom guidningarna 2015.

Under 2016 kommer förhoppningsvis ännu fler guidningar kunna utföras med hjälp av Chris och Kay, som kommer att bo på stationen från april och hålla guidningar som en del av sina arbetsuppgifter. På detta sätt hoppas vi på fler guidningar under vardagar och de helger då andra ringmärkare inte har tid att vara ute. Planer finns också på fler guidningar under sommaren då trycket från turism ute på ön är som störst. Redan under 2015 började en del spontanguidningar hållas och detta är något som kommer att utvecklas under 2016 då det finns en stor potential att locka folk som inte förbokat sig men ändå har intresse av att lära sig mer om fågelstationens verksamhet mot betalning.

Liam Martin
Guidningsansvarig

Ungdomsverksamhet

2015 var ett relativt lugnt år för ungdomsverksamheten på Landsorts fågelstation. Detta berodde delvis på viss omstrukturering gällande ungdomshelgernas upplägg, dels på en del svårigheter att få tag i exkursionsledare.

Ungdomsexkursioner 2015
En ungdomshelg den 25-27 september var tänkt att hållas år 2015. Dock blev denna inte av p.g.a. att inga ansökningar inkom. Detta berodde främst på sent utskick av information om ungdomshelgen till följd av viss osäkerhet om vem som skulle hålla i den. Ansvarig för ungdomshelgen var ändå ute under helgen ifall det skulle dyka upp några ungdomar med familj för att stanna på vandrarhemmet, där information om vår verksamhet ändå kunde spridas.

Förändring i ungdomsverksamheten
Under 2015 lades en hel del tid ner på att förändra strukturen i hur framtida ungdomshelger skulle se ut och genom-

föras. För tillfället finns enbart en aktiv ungdomsledare i föreningen, vilket medför svårigheter för det upplägg av ungdomshelger som tidigare letts av minst två personer. För att underlätta arbetet men samtidigt behålla ungdomshelger (som är av stor vikt för att värva folk från den yngre generationen) har därför vissa förändringar gjorts gällande framtida ungdomshelger:

• En åldersgräns för deltagarna (borträknat ledare) är numera satt till 15-19 år. Detta främst för att underlätta ansvaret vid en ungdomshelg och då 15 år är begränsning för assisterande vid ringmärkning.

• Tidigare har en ungdomshelg hållits på våren och en på hösten. Då antalet ungdomsledare är begränsat kommer istället fokus ligga på att ha en ungdomshelg på våren. Detta främst då antalet fåglar som ringmärks generellt är mycket lägre under denna period, vilket underlätter för både ringmärkare och ungdomsansvariga ute.

• En ungdomsledare per helg, vilken kommer att ta hjälp av ringmärkare och sträckräknare på plats. Antalet ungdomsledare kan självfallet förändras om fler tillkommer, men för tillfället finns det bara en aktiv.

För år 2016 är redan en ungdomshelg planerad att hållas den 13-15 maj, med förhoppningar om nya, yngre tillskott till Landsorts fågelstation.

Liam Martin
Ungdomsansvarig

Information, IT och marknadsföring

Marknadsföringen av fågelstationen har under 2015 tagit ny fart. Den stora nyheten när det gäller utåtriktad information är fågelstationens nya facebooksida, som startades i slutet av november och som redan nått ut till tusentalet personer samt redan fått fler än 200 ”gilla”: https://www.facebook.com/landsortbirds/

Tanken är att vi här ska kunna lägga upp aktuella notiser, bilder och nyheter som snabbt når många personer, både våra medlemmar och allmänheten. Sidan är viktig för fågelstationens och Landsorts marknadsföring och uppskattas även av många boende på ön.

2014 fick fågelstationen en ny hemsida som numera ligger på webbadressen www.landsort-birds.se. Möjligheten för oss att själva lägga upp bilder på hemsidan underlättade för våra medlemmar att följa verksamheten genom ett rikt bildgalleri. Texten på hemsidan har också börjat uppdateras, och ytterligare planer är arkiv för sträckräkning och ringmärkning. En online bokningssida är tilltänkt så småningom, men har ännu inte kunnat genomföras av tekniska skäl.

Som många andra fågelhemsidor har även vår sida drabbats av omläggningen av Svalan till Artportalen, vilket medfört att alla inbäddade sidor med fågelobservationer och ringmärkningsuppgifter från Artportalen försvunnit, tillsammans med dagboksfunktionen. Rapporteringen till Artportalen som ”Landsorts fågelstation” har också lagts om, och det tog ett bra tag innan behörigheter delats ut så vi kunde sätta igång med samordnad rapportering av obsar igen. Styrelsen har valt att avvakta

med att skapa egna varianter av dagbok, i väntan på att denna funktion ska återkomma i Artportalen.

Vi har även fortsatt publicera nyheter och framför allt många återfynd av ringmärkta fåglar på fågelstationens blogg, ”Senaste nytt från Landsorts Fågelstation”: http://blogg.landsort-birds.se.

Från styrelsen har som tidigare Monica Thelin och Gunilla Hjorth ansvarat för innehållet i hemsidan och bloggen, samt den nya facebooksidan, där också Rasmus Elleby varit medansvarig.

Ett stort tack riktas även till webbmaster Tore Jacobsson för ovärderlig hjälp under året!

Styrelsen har tryckt upp en generell och informativ folder om fågelstationen som levererades efter sommaren. Den trycktes i fyrfärg och hade ett sexsidigt format. Foldern har gått ut till öns näringsidkare och även lämnats ut till förbipasserande personer samt vid guidningar. Monica Thelin sammanställde bilder och text, Beatrice Sundbergs kontakt Karin Schmidt utformade foldern och hjälpte oss hitta ett prisvärt tryckeri.

Ett samarbete med öns näringsidkare har påbörjats. En form av paketering av guidningar kommer framöver att kunna bokas via Landsorts vandrarhem och Svedtiljas på Landsort. Båda dessa aktörer, som har övernattningsmöjligheter, konferenser m.m., har nu möjlighet att sälja in guidningar på fågelstationen enligt överenskommelse med oss.

Gunilla Hjorth och Monica Thelin

Kontakt med myndigheter och organisationer

Husfrågan - Fastighetsverket
2015 har förnyade kontakter tagits med Statens Fastighetsverk (SFV), som äger fågelstationens lokaler, och styrelsens representanter har träffat handläggare på SFV vid två tillfällen under hösten och presenterat idéer om ombyggnad och utveckling av verksamheten. Kontakten har upprätthållits med mail, och ännu ett avstämningsmöte har skett på plats under våren 2016.

Under mer än ett år har projektet ”Destination Landsort” pågått på ön, där SFV, Länsstyrelsen och Nynäshamns kommun tillsammans studerat möjligheter att gynna besöksnäringen på ön. Projektet utmynnade i en rapport från konsulten Tomas Hjelm, där bl a fågelstationens problematik och möjligheter tas upp.

SFV har bytt förvaltare för Landsort, den nye ansvarige Andreas Andersson sitter på kontoret i Ulriksdal.

SFV har nu under 2016 börjat utföra nödvändiga byten av panel, fönster och dörrar. I skrivande stund är det ännu oklart när allt blir klart, men panelen bör vara utbytt i april.

Styrelsen har framhållit att fågelstationen är i mycket akut behov av yttre renovering och även indragning av vattentoalett, men har inte ekonomisk täckning för en ev. större hyreshöjning. På detta har SFV svarat att man i princip bara kan hjälpa till med det yttre underhåll som är hyresvärdens ansvar enligt hyreskontraktet. De har dock inget emot att vi installerar toalett.

Naturreservatet - Länsstyrelsen
Hela ön Öja-Landsort är sedan 1980-talet skyddad som först naturvårdsområde och sedan naturreservat. Detta innebär att det gäller särskilda föreskrifter för vad man får göra på ön, men också att det finns en fastställd skötselplan som grovt anger hur skötseln av området bör gå till för att bevara natur- och friluftsvärden.

Fågelstationen har under 2010-talet kunnat observera hur tidigare öppna, betade marker på Öja alltmer växer igen, vilket minskar variationen i öns vegetation, och därmed riskerar att påverka fågelfaunan negativt.

Styrelsen har samarbetat med Landsorts Sjö- och miljöcentrum (LSMC) och gemensamt tittat på vilken skötsel som är mest angelägen. Fårhagen vid Norrhamn och Saltmars havsstrandäng hör till de områden som vi vill prioritera. Tillsammans med LSMC har vi drivit frågan om att mulbete ska återupptas där, vilket är viktigt för fågellivet och övriga naturvärden. Vi har kontaktat och träffat handläggare från Länsstyrelsen i Stockholms län, som är ansvarig myndighet. De har visat sig positiva till att ta hänsyn till behovet av bete vid sin nya upphandling av naturreservatets skötsel 2016.

Styrelsen har dessutom lämnat in en dispensansökan från naturreservatets föreskrifter till Länsstyrelsen, för att bättre kunna hålla efter vegetation invid nätgatorna. I skrivande stund har ännu inget beslut kommit från Länsstyrelsen.

Föreningsliv – stöd och samarbete
Fågelstationen har tidigare fått ekonomiskt stöd från Stockholms Ornitologiska Förening (StOF). Under hösten har vi även sökt bidrag från StOF för att kunna utveckla ringmärkningsverksamheten under 2016. De har därför anslagit totalt 43 000 kr till fågelstationen för 2015-16.

Den nya redaktionen på StOF:s medlemstidning Fåglar i Stockholmstrakten (FiST) har också hört av sig och vill ha ett samarbete där fågelstationen förser FiST-en med textmaterial om vad som händer på Landsort. Styrelsen har ställt sig positiv till det och Raúl Vicente har tagit på sig att vara ”korrespondent”.

Vi har även fått fortsatt ekonomiskt stöd från föreningen Djurens Vänner 2015, som skänkt 20 000 kr till verksamheten.

Gunilla Hjorth

Styrelsen 2015 har bestått av:

Raul Vicente	Gunilla Hjorth	Ulf Larsson
Per Johansson	Liam Martin	Monica Thelin
Mats Jansson	Rasmus Elleby	Ronny Fors